

100 anys de cinema 50 anys del «Novedades»

Antoni Martí

La diada del «Dijous Bo» de l'any 1944 tingué lloc al poble d'Inca la inauguració del cinema «Gran Vía», des de la darrera reforma conegut amb el nom de «Novedades». En aquell temps va ser tot un esdeveniment que encetà la pel·lícula *El signo del zorro* amb Tyrone Power. La festa fou present a l'estrena amb un conjunt de ball de bot de Vilafranca. El frare Miquel Salom Sansó fou el primer empresari. Un dels al·lots que aquell dia pujaren a l'escenari per ballar i celebrar aquest fet va ser en Rafel Salom Garí, l'actual propietari i empresari que tenia sis anys i el frare Miquel Salom n'era el seu oncle. 12 anys més tard aquell jovenet es faria càrrec de la gestió del cinema després d'alguns anys de programar les pel·lícules. Quan es parla amb Rafel Salom, els seus ulls brillen per la nostàlgia d'aquells temps d'èxit i plens d'il·lusió «record la primera funció de cinema en què vàrem haver de dur cadires d'altres llocs perquè no hi cabien, a totes les sessions vàrem tenir manca d'espai».

Entre les pel·lícules de més èxit projectades en aquesta sala, el propietari recorda títols com *El último cuplé* i *La violeta* ambdues amb Sara Montiel, la mexicana *El derecho de nacer*, *Esa voz es una mina* amb Antonio Molina, *La hija del emperador*, *El padrecito*, *Los cañones de Navarone*, *Esplendor en la hierba* o *El cardenal*.

Rafel Salom recorda l'obligació de vendre amb l'entrada emblemes del règim franquista a vint-i-cinc cèntims, cosa que ell pagava de la seva butxaca i no es venien. El NO-DO és també, sens dubte, un altre dels records de l'antic règim que va tenir com a escenari les sales de projecció, un informatiu que s'havia de projectar abans dels llargmetratges. Hi havia, com el NO-DO, uns petits documentals monogràfics que es deien IMAGENES, però aquests no eren de projecció obligada.

«Teníem moltes pressions per part de les institucions en matèria d'horaris i amb el control d'assistència de menors», recorda l'empresari així com el traspàs de les cintes d'un local a un altre quan es projectava la mateixa pel·lícula al «Noveda-

des» i al cinema «Mercantil», que durant uns anys programaven conjuntament. La imatge del nen en bicicleta i els rotlles dels carrers d'Inca fou quotidiana.

Entre els avanços tecnològics més importants en aquests cinquanta anys, Rafel Salom recorda el sistema que creà la Fox: el cinemascope que van inaugurar amb el film *Lanzarota*. Una

altra revolució d'imatge i so fou la projecció de pel·lícules en 70 m/m. «Una meravella», un sistema molt costós que va durar pocs anys, però que permetia pujar el preu de devuit a trenta-sis pessetes. Era a principis dels anys setanta.

Coincidint amb la reforma per incorporar maquinària per la projecció de cintes de setanta mil·límetres, també es va instal·lar la llanterna amb llum de xenon essent pioner a la part forana i substituint al tradicional arc voltaic provocat pels carbons, fins fa pocs anys present encara a Palma i a l'altre cinema d'Inca en funcionament: el «Teatre Principal».

Dos lustres més tard, a principis dels anys vuitanta, el cinema incorporà el sistema per la reproducció de pel·lícules amb so Dolby Stereo que dona una nova sensació als espectadors i que fins i tot algunes sales de Palma encara no han incorporat.

Rafel Salom ens parla dels anys en què la crisi ha estat molt pronunciada en aquest sector, tot i que els darrers anys sembla que es va recuperant amb produccions d'èxit majoritàriament americanes.

«Des de fa cinc anys, a Inca no es projecten dues pel·lícules a la mateixa sessió i en fa uns quants més que treballam amb una de les distribuïdores més importants del món: la United International Pictures que distribueix bàsicament les produccions dels estudis Universal, Paramount i Metro Goldwyn Mayer així com cintes espanyoles com *Belle époque*.

Parlar amb Rafel Salom és aprendre. Ens costa deixar de conversar amb una enciclopèdia del setè art, però no ens hi podem estar tot el dia perquè ell ha de seguir treballant per al cinema. Molts d'anys.

RAFAEL SALOM